

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
«Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd»
Augustinus

Kyrkoblاد – Evangelisk–lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad – Den Evangelisk lutherske bekjennelseskirke

Nr. 4 - 2016 årgang 20

Fra Kristiansand domkirke Foto GAHj

ELBK är en kyrka med församlingar i Sverige och Norge. För oss är

Bibeln Guds eget ord. ELBK är en evangelisk luthersk kyrka för att Bibeln är källan till tro, lära och bekännelse. ELBK har de lutherska bekännelseskriifterna som en god och nyttig sammanfattning av vad Bibeln lär.

<https://elbk-org.danaweb1.com>
post@elbk.org

Redaksjonssekretær:

Gunnar Hjorthaug.
gunnar.hjorthaug@icloud.com

Kirkestyret:

Asbjørn Hjorthaug, formann/
ordf.
Åke Malander.v.form.
Jan-Erik Andersson, kasserer/
kassör
Nils Svensson.
Kjell Rydh.v.sekr.
Kirkestyrets adr: Rugdeveien 3
N-1823 Knapstad.
Mob.tlf +4799218203

Kyrkans sv. bankgironr
5633-5136
Kirkens no.bankkontonr.
1135.10.53102

Menigheter/Församlingar:

S:t Matteus ev luth förs.,
Uppsala
S:t Johannes ev luth förs.,
Yxenhult
S:t Andreas ev.luth förs.,
Skellefteå
Kh Åke Malander,
ake.malander@telia.com

Den lutherske menighet,
Knapstad
Mprest Asbjørn Hjorthaug
asbj.hjorthaug@gmail.com

Advent - jul

«I dag er dette skriftordet blitt oppfylt mens dere hørte på.» Luk. 4,21.

Jesus er hjemme i Nasaret. Det er sabbat, og han går i synagogen slik han hadde for vane.

Han reiser seg, får bokrullen fra Jesaja og leser: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra Herren.» Luk 4,18-19. Jesus setter seg. Det er helt stille. Spenningen er til å ta og føle på. Alle kjenner han som Josef og Marias sønn. Endelig skal de få høre at han legger ut skriften. Så taler han: «I dag er dette skriftordet blitt oppfylt mens dere hørte på.» Det var det. En skulle tro at skuffelsen var stor. Kun en setning.

Barna på vår gudstjeneste hadde vel jublet over at prekenen alt var slutt. Men hva står det videre? «Alle roste ham og undret seg over nådeordene som kom fra hans munn.» De nikket og smilte over Josefs sønn. Det som Jesus hadde lest var en profeti om Messias som skulle komme. Han som kom med gode nyheter til fattige, til fanger at de skulle få friheten og at undertrykte skulle bli satt fri. Et nådens år fra Herren. Det var kjente ord. De ventet med lengsel på Messias, han som skulle fri landet fra deres fiender. Nå stod han her, oppfyllelsen av profetordet. Øynene ble store og forventningen likeså.

Men Jesus ser lenger enn til deres anerkjennelse og entusiasme. Han ser til hjertet. Saken var at de ikke forstod hva han snakket om. Jesus snakket ikke om romerne, men om sine tilhørere som var slaver under loven og som ikke forstod at de var syndere med behov for en frelser. Jesus, Josefs sønn, var Guds sønn som nå satt i synagogen sammen med dem.

Så skjer det noe som bryter stillheten. Det står at alle i synagogen ble rasende. De sprang opp, jaget han ut av byen og ville styrte han utfor en skrent. Hva var det som skjedde?

Jesu kommentar var: «Sannelig, jeg sier dere: Ingen profet blir godt mottatt på hjemstedet sitt.» De satt og ventet på at Jesus skulle gjøre under som han tidligere gjorde i Kapernaum. Men Jesus sa at han ville gå til hedningene med evangeliet, siden de ikke ville ta i mot det han forkynte for dem. Det var som å trykke på en alarmknapp.

Dette er en tekst på 1. søndag i advent. I adventstiden fylles kirkene med konserter og julegudstjenester. De får høre om barnet i krybben, engler og fred på jord. Julestemning og juletradisjoner er det som gjelder. Men om synd og nåde er det ofte stille. Om folk fikk høre at det lille barnet i krybben var Gud selv som kom for å frelse oss fra våre synder. Om folk fikk høre at uten troen på Jesus Kristus, så er det bare en evig fortapelse uten Gud og uten håp. Da ville reaksjonene komme og folket ville utebli. Lov og evangelium tåles ikke.

Søndagene i adventstiden har tekster som forbereder oss til bot og omvendelse. De skal gjøre oss klare til å feire Ordet som «ble menneske og tok bolig i blant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.»

God adventstid!

Asbjørn Hjorthaug

Tankar kring Jakobs brev

Jakobs brev hör till de omtvistade skrifterna i Nya testamentet, och dess äkthet var rätt länge ifrågasatt. I nyare tid hade som bekant Dr Luther problem med det och kallade det även för ”en riktig halmepistel”, d.v.s. en skrift som bara ger en torr och näringsfattig föda. Här måste nu sägas att Luthers drastiska omdöme inte innebär bibelkritik i vår gängse mening.

Vad han gör är inte annat än vad den tidiga fornkyrkan gjorde. Han ifrågasätter huruvida Jakobs brev verkligen är en äkta kanonisk skrift. Låt oss komma ihåg att för reformationen var kanonfrågan inte dogmatiskt fixerad, som den blev i den romersk-katolska kyrkan. Luther såg en skillnad mellan Jakobs brev och de paulinska breven, framförallt Romarbrevet, men det tycks ha undgått honom hur denna (skenbara) skillnad kan överbryggas. Vi lämnar denna fråga för tillfället och går till brevet.

Från Jakob, Guds och Herren Jesu Kristi tjänare, till de tolv stammarna i församlingen. Detta är vad vi får veta om författare och mottagare. Vem är denne Jakob, som är så välkänd att det räcker med bara namnet för att läsarna ska veta vem han är? Det finns nog bara en, och den fornkyrkliga traditionen utpekar också honom, nämligen den Jakob som kallas Herrens broder och som ledde församlingen i Jerusalem. Vilka är då ”de tolv stammarna i församlingen”? Här torde med detta avses de kristna, som ju lever ”i församlingen”, som främlingar i denna världen, deras rätta hemland är i himmelen. Om Jakob, Herrens broder, är författaren måste brevet ha kommit till senast år 62, eftersom han led martyrdöden då eller något år senare.

Jakob manar till helgelse. Vi har lätt att glömma att Gud är den Helige, den Oföränderlige, den Rättfärdige Domaren, som har skapat oss och uppenbarat för oss sin orubbliga lag. Jakobs brev visar också den allmänna, tidlösa situationen bland de kristna, bland de troende. Här liksom i alla breven i Nya testamentet ser vi den dystra verkligheten: Det finns ingenstans någon mönsterförsamling. Överallt är det synder och brister, anfäktelser och andlig nöd. I de dåtida församlingarna, liksom i alla våra församlingar, är det behov av både förmaningar och tröst, vilket Jakob ger både för enskilda kristna och för livet i församlingen.

Vi kan urskilja några olika avdelningar eller stycken i brevet. I kapitel 1 vill han styrka oss i de prövningar vi möter som kristna. Här är det uppmuntran och tröst, balanserat med allvarliga förmaningar, och det fortsätter in i kapitel 2 och glider över i stycket om tro och gärningar. Kapitel 3 tar upp tungans bruk, eller snarare tungans missbruk. Samma avsnitt kan sägas fortsätta fram till 4:12 med varningar för diverse yttringar av vår gamla själviskhet. Från 4:13 följer sedan förmaningar angående olika levnadsförhållanden.

Låt oss nu se på några enskilda verser och partier. Kapitel 1:2 *”Håll det för idel glädje, mina bröder, när ni råkar ut för allehanda prövningar.”* Glädje, mitt under prövningar? Prövningen i sig kan vara tung att bära, men den ligger på dig just därför att du är utvald och hör Herren till. Jakob menar i sak detsamma som Paulus uttrycker i Rom 8:18. Kapitel 1:6 *”Men han ska be i tro och inte tvivla.”* Det har funnits och finns än idag ett falskt ödmjukhetsideal som går ut på att det skulle vara mer andligt och gudfruktigt att inte riktigt våga att ta till sig Guds löften personligen. (Detta är för övrigt en av påvens styggelser, att han tar ifrån själarna deras frälsningsvisshet.) Jakob upprepar vad Jesus själv säger: Tro och tvivla ickel! Kapitel 1:18 *”Efter sin vilja födde han oss genom sanningens ord.”* Hur har det gått till att vi blivit födda på nytt, från död till liv? Det var inte *vår* vilja, det var Guds vilja och det skedde genom nådemedlen. Jämför med Joh 1:13! När Jakob manar till helgelsens gärningar, t.ex. kapitel 1:27, för det tankarna till profeten Amos förkunnelse om hur gudstjänstlivet och det sociala livet måste följas åt; till en rätt Herrens gudstjänst hör även att rätt och rättfärdighet får råda i landet. En frestelse som alltid finns i församlingen är att göra skillnad på personer, att ha anseende till person, något som kraftfullt bestraffas i 2:a kapitlet. Människan är skapad till Guds avbild och ett av hennes adelsmärken, som lyfter henne över de oskäligen djuren, är tungan, en tunga som kan tala. Men den tungan kan inte bara tala ord till välsignelse, den kan även häda, ljuga, förtala, smäda och smutskasta. Bilden i kapitel 3:5, om hur en liten gnista kan antända en hel skog är talande. Några få kärlekslösa ord kan räcka för att förgifta atmosfären i församlingen. Här måste nu påpekas, att liksom det naturligtvis är förbjudet för oss kristna att förtala varandra, så är det också förbjudet att misstänkliggöra vad en broder eller syster säger (eller skriver) och tänka att man menar något annat som man inte vill eller vågar säga rent ut. Kom ihåg Jesu ord hur vårt tal ska vara: Ja är Ja och Nej är Nej, vilket Jakob också erinrar om i kapitel 5:12.

I det 4:e kapitlet får vi två viktiga påminnelser, ja tre lärdomar. I vers 1 *"Varifrån kommer stridigheter och tvister bland er?"* Sådant förekommer alltså också i den kristna församlingen. Och det kommer från "era begär som kämpar i era lemmar". Församlingen består ju av idel syndare, så naturligtvis kommer den gamla människan att då och då sticka upp och försöka hävda sig. Vers 4 *"Ni trolösa, vet ni inte att vänskap med världen är ovänskap med Gud? Den som vill vara världens vän blir Guds ovän."* Vi ska inte fly världen och gå i kloster, men vän med världen kan vi aldrig bli. Världen ligger i den ondes våld och är dömd till undergång. Guds barn och världens barn drar inte åt samma håll och kan i grund och botten inte förstå varandra. Det är skilda tankevärldar. Guds barn har ett tillfälligt medborgarskap här, det permanenta medborgarskapet är i himmelen. För världens barn är denna världen allt, och för talet om himmelen har de ingen förståelse. Vänner kan vi vara, och ska vi vara människor emellan, men vänskap mellan de två vitt skilda existentiella grundförutsättningarna är en orimlighet. I vers 13-16 får vi en nyttig påminnelse i allt vårt långtidsplanerande: Människan spår men Gud rår. Ett eko av profeternas förkunnelse hörs åter i kapitel 5 med domen över de rika som förlitar sig på sin rikedom och lever i lyx och överflöd under det att de förtrycker den fattige. I vers 14-15, slutligen, kan det låta lite främmande för oss: om någon är sjuk ska prästerna komma och läsa böner över honom och smörja honom med olja i Herrens namn. Oljan är en sinnebild för Anden, men även för liv och välbefinnande. Smörjelse med olja vid bön över sjuka är en sed som praktiseras även i vår tid i många österländska kyrkor. *"Då ska trons bön göra den sjuka frisk."* Det är inte oljan som verkar det, utan de troendes böner, som den himmelske Fadern har lovat att höra.

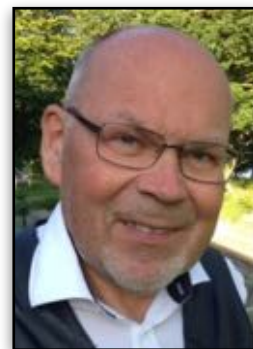
Efter dessa enkla reflektioner över spridda ställen i brevet är det nu hög tid att ta upp det som för Luther och för många andra var ett bekymmer med Jakobs brev, nämligen frågan om tro och gärningar. Jag börjar med att ställa två frågor till grund för fortsättningen. För det första: Är det troligt att Jakob skulle lära lagrättfärdighetens väg? Om vi läser vad han skriver i 2:10 så kan vi väl inte säga annat än att han där framställer den vägen som totalt stängd och omöjlig. För det andra, den fråga som ringar in problemet: Vem är "en rättfärdig människa"? I bibliskt språkbruk är det den människa som är iklädd Kristi rättfärdighet. Det hon har är en tillräknad rättfärdighet, i sig själv är hon en syndare – på en och samma gång syndare och rättfärdig! Hur ska vi då förstå kap. 2 vers 14 och framåt? För min del vill jag se vers 14-17 som nyckeln till hela avsnittet. Vers 14 ställer upp ett påstående: En tro som inte visar sig i gärningar är till ingen nytta, en sådan tro gör ingen salig. Vers 15-16 ger i en drastisk liknelse en talande bild för vad som avses. Och i vers 17 stryker han

under och förklarar: *"Så är det också med tron. Om den inte har gärningar är den död i sig själv."* Det som sedan följer kan ses som tillämpningar. Innan vi går vidare måste vi uppmärksamma användningen av ordet rättfärdiggörelse. Då får vi först konstatera, att det finns två tillstånd i vilka människan kan befinna sig. Hon kan vara i vredens och fördörelsens tillstånd, i detta hör vi alla hemma genom vår medfödda natur, eller hon kan vara i nådens tillstånd, men till detta måste man födas på nytt. En användning av ordet rättfärdiggörelse är den som betecknar själva övergången från vreden till nådens tillstånd. Den användningen kan inte föreligga i Jakobs brev, detta är ju något som är fördolt för oss människor. En annan användning är den som betecknar att en människa som redan äger denna fördolda rättfärdighet också förklaras rättfärdig, på ett sätt som vi människor kan se och uppfatta. I Augsburgska bekännelsens Apologi omnämns detta (sid. 115 i 1957 års svenska utgåva) och där heter det att "Skriften använder båda uttryckssätten". Detta måste vi alltså vara varse när vi nu läser Jakobs brev. Tron kan vi inte se, men om tron är levande bär den frukt i form av gärningar som vi kan se och iakttä. Exemplet med vår fader Abraham är talande. Vers 22 *"Du ser att tron samverkade med hans gärningar."* Märk väl, det står inte tvärtom! Tron samverkade med, tron var med i hans gärningar, och jag menar att vi har rätt att se det så, att tron var den drivande kraften i hans gärningar. Abrahams gärningar vittnar för oss, att hos honom fanns den levande tron. Jakob konstaterar nu: *"Så fullbordades Skriften som säger: Abraham trodde Gud, och det tillräknades honom till rättfärdighet, och han blev kallad Guds vän."* Abraham fick inte sin rättfärdighet som en lön för sina gärningar, utan den tillräknades honom, och det skedde genom tron. Tron å sin sida blommade ut i gärningar. Det var likadant med skökan Rahab, som Jakob också exemplifierar med. Det var tron som drev henne och den tog sig ett synligt uttryck i hennes skyddande av spejarna, och genom detta blev hon ansedd som rättfärdig.

Vi sammanfattar detta med tro och gärningar i Jakobs brev och säger: Vad Jakob vill säga är: Allt som kallas tro är inte den saliggörande tron. Den levande tron har sina kännetecken, trons gärningar, och genom dessa anses man som rättfärdig. Jag tror inte att Paulus hade något att invända mot detta. Ett enda är salighetens budskap, men det kan uttryckas på lite olika vis allt efter omständigheterna. Det viktiga är att vi lyssnar och tar till oss ordet, oavsett om det är Jakob eller Paulus som predikar, ty det är inte ett tomt ord som inte angår oss, det gäller vårt eviga liv.

Åke Malander

Återlösning och befrielse

När Jesus som nyfödd bars fram i templet kom den gamla Hanna fram till Josef och Maria. Hanna prisade Gud och berättade om barnet för alla dem som väntade på "Jerusalems återlösning" (Luk 2:38). Folkbibeln återger "Jerusalems återlösning" med det närliggande "Jerusalems frälsning", medan Bibel 2000 har "Jerusalems befrielse", och norska Bibelen 2011 väljer "frihet for Jerusalem".

Grekiskans ord för "återlösning", *lytrosis*, verkar dock ha en djupare innebörd än bara "frihet". Frågan är: hur används ordet i Gamla testamentet, vad kan det ha betytt för gamla Hanna, och hur tänkte Sakarias när han i sin lovsång säger att Gud har berett "återlösning" åt sitt folk?

Lagarna om sabbats- och jubelår i 3 Mos 25 stadgar att jordegendom inte fick säljas för gott utan skulle kunna återlösas, dvs. återgå till den egentlige ägaren genom att köparen ersattes för det beräknade värdet fram till jubelåret, då all fast egendom skulle återställas. Hebreiskan använder ordet *goél* för att beteckna den som löser tillbaka något, eller på annat sätt ställer saker tillrätta. Ordet avser i praktiken den närmaste släktingen.

När Herren Gud ställer allt till rätta används också ordet *goél* och verbet som hör till begreppet. Läget i Egypten var förtvivlat för Israels barn. Vem skulle lösa ut dem från slavtillvaron? Inför mötet med Farao säger Gud till Moses: "Jag ska återlösa er med utsträckt arm"; "Jag vil løse dere ut med utstrakt arm" (2 Mos 6:6). Befrielsen från slaveriet i Egypten omtalas ofta i Gamla testamentet som en återlösning, ett friköpande, t.ex. "Med din arm har du återlöst ditt folk"; "Med sterk arm løste du folket ditt ut" (Ps 77:16). Genom Jesaja säger Herren: "Vänd om till mig, ty jag har återlöst dig"; "Vend om til meg for jeg løser deg ut" (Jes 44:22); och på flera ställen hos Jesaja sägs att Herren själv är Israels *goél*. "Vår återlösares namn är HERREN Sebaot, Israel helige" (Jes 47:4).

Det finns ett annat hebreiskt verb med nästan samma innebörd som "återlösa", nämligen *padá* "köpa fri". Det används när någon köps fri från slaveri. Någon betalar för att slaven ska bli fri. Verbet används också om räddningen ur Egypten: "Han köpte dig fri från slavlägret"; "Han fridde deg ut fra slavehuset" (5 Mos 7:8). I Psaltaren används "köpa fri" även om andlig räddning, själens frälsning: "Sin broder kan ingen friköpa eller ge Gud lösepenning för honom" (Ps 49:8), och "Du har friköpt mig HERRE, du trofaste Gud"; "Du löser meg ut, HERRE du trofaste Gud" (Ps 31:6). De båda verben "köpa fri" och "återlösa" används om samma sak hos Hosea: "Jag ska köpa dem fria ur gravens våld och återlösa dem från döden" (Hos 13:14, egen övers).

Israels historia lär oss att folket gång på gång avföll och till slut som straff fördes till Babylon. Därför måste Herren på nytt befria sitt folk. Jesaja tröstar folket och lovar ett slut på fångenskapen. De ska få lämna Babylon. Jublande ska man säga: "HERREN har återlöst sin tjänare Jakob" (Jes 48:20). Bibel 2000 använder här "befria" istället för "återlösa", vilket ligger nära tillhands när det handlar om slaveri och fångenskap.

Det är klart att återlösa och friköpa är detsamma som att ge någon frihet. Samtidigt har orden *återlösa* och *friköpa* en påtaglig innebörd av att frigivningen har ett pris. Varför – frågar man sig – används ord som innebär en betalning, när det är Herren Gud själv som befriar sitt folk? Ordet "återlösa" innebär ju att någon betalar för att ställa allt till rätta för en släkting, och ordet "friköpa" säger att en lösensumma betalas ut.

Svaret på frågan om den djupare innebörden i begreppet "återlösa" finner vi hos Paulus som just använder ordet "återlösning" när han i Efesierbrevet säger: "I honom har vi återlösningen genom hans blod, nämligen syndernas förlåtelse" (Ef 1:7). Genom att översätta grekiskans ord – här *apo-lytrosis* – med "återlösning", detta att någon köps fri, blir det klart att befrielsen av människosläktet har haft

ett pris. Det kostade inget mindre än Guds egen Sons blod.

Befrielse från synd och död beskrivs hos Jesaja som något som hör framtiden till. Jesaja säger om den frälsta skaran i kommande dagar: Man ska kalla dem ”det heliga folket”, ”HERRENS återlösta” (Jes 62:12), och ”Herrens friköpta ska vända tillbaka och komma till Sion med jubel.” (Jes 35:10). Här ljuder profetian om en kommande befrielse, när döva hör, blinda ser och spetälska blir rena, när folken strömmar till Sion.

Vilka är den återlösta, friköpta skara som med glädje drar till Sions berg? Jo, det är människor av alla folkslag! Jesaja säger ”Alla folk skall strömma dit” (Jes 2:2). Det är Herren själv som har kallat dem dit. Gud har lovat att på Sions berg och i Jerusalem ska det finnas en räddad skara ”och till de undkomna hör de som HERREN kallar” (Joel 2:32).

I Hebréerbrevet 12:22 får de troende veta att det är just de som har kommit till Sions berg, till den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem. Det är nämligen de troende – judar och hedningar – som är den räddade skaran på Sions berg.

Gamla testamentet undervisar inte bara om hur Herren befriar sitt folk ut ur slaveriet Egypten och ur fångenskapen i Babel. Det berättar även om en återlösning från synd och död. Detta finns med när Hanna prisade Gud och berättade om barnet för alla dem som väntade på ”Jerusalems återlösning”, och det finns med i Sakarias’ lovsång när han säger:

Lovad vare Herren, Israels Gud, som har besökt sitt folk och återlöst dem. Han har upprättat åt oss ett frälsningens horn i sin tjänare Davids hus, så som han för länge sedan lovat genom sina heliga profeter (Luk 1:68-70).

James Tissot, The Presentation of Jesus in the Temple
Brooklyn Museum (Wikimedia Commond)

**Mats
Eskhult**

Barnverksamhet på sommarlägret

På Strandhem i somras mötte 49 barn upp under ELBKs sommarläger 2016.

Vi hade även en fin sångstund runt lägerelden på lördagskvällen med Eva Simonelli vid gitarren. Vi rostade marshmallows och sjöng bl.a. om Guds nåd.

Vi hade en vuxenkör men även en barnkör där Lovisa Svensson, Anna Priebe, Eva Simonelli och Berthold Nilsson spelade och övade med barnen.

Yngre barn hade barnundervisning kring ämnet när Jesus bispisade 5000 människor med bröd och fisk. Carolina Svensson, Miriam Svensson och Rebecka Svensson undervisade de yngre barnen och pysslade med dem som förstärkte lektionens tema och förankrade Guds ord i dem på ett sätt som de kunde ta emot, komma ihåg och förhoppningsvis bära med sig resten av livet!

De äldre barnen hade bibelstudium med Cynthia Andersson kring vad Bibeln säger om att vi är Guds barn, döpta, frälsta och friköpta. Vi tillhör Honom! Gud har skapat oss i vårt mors moderliv. En biblisk och hälsosam självbild hittar sin grund i vem Gud säger att vi är i Honom. Vi pratade även om frestelser och hur Jesus själv var frestad enligt Bibeln. Vi pratade om olika frestelser barnen möter i sin vardag. Barnen var uppmuntrade av Guds löften till oss när vi möter frestelser.

Alla barn var väldigt nöjda och glada då det var tid att återvända hem.

Cynthia Andersson

500 år med reformasjon

Vi er inne i det store 500 års jubileet for reformasjonen. Den 31.oktober 1517 satte Martin Luther, augustiner munk og professor i bibelteologi ved universitetet i Wittenberg, opp sine 95 teser på slottskirkedøren i Wittenberg.

De ble også sendt til stedets biskop og til erkebiskop Albrecht av Magdeburg. Tesene var på latin og var tenkt til en akademisk diskusjon. Tema var misbruk av avlaten som skjedde gjennom kjøp og salg til vanlige mennesker. Luthers så med stor uro på utviklingen av avlatshandelen. Dette stred i mot Bibelen. Tesene ble også en kritikk mot pavekirkenes ordninger. Tesene ble raskt oversatt til tysk av Luthers studenter, trykket opp og spredt utover til allmennheten. Reformasjonen var i gang.

Jeg sitter og ser på rekken av Luthers samlede verker i bokhylla, 1,5 m med 23 bind med ca. 16 000 sider. Alt er av Martin Luther. For et liv og for en innsats. Selv 500 år etter er hans arbeid en stor del av mitt liv som kristen. Salmene, katekismen, Den lutherske Bekjennelse, bibelforedragene og prekener, gudstjenesten med dens liturgi osv. osv. Det er vanskelig å fatte hva reformasjonen innebærer for oss. Det største av alt er vel at evangeliet ble gjenoppdaget. At den rettferdighet så mange mennesker strever etter, er ferdig i alt det Jesus gjorde for oss, hans liv, død og oppstandelse. Det er nok å tro det. Jesu frelsesverk gjelder meg.

Så utmeisles reformasjonen i tre postulater:
Skriften alene, Nåden alene, og Troen alene.

Skriften alene. Vi har bare Skriften som kilde og norm for vår bekjennelse. *«Vi tror, lærer og bekjenner at den eneste regel og rettesnor som all lære og alle lærere skal prøves og dømmes etter, er de profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testamente»: "Ditt ord er en lykt for min fot og et lys på min sti", Sal 119 (105). Og Paulus sier: "Om en engel fra himmelen skulle komme og forkynne noe annet, så skal han være forbannet!" Gal 1,8.* (Konkordieformelen)

Nåden alene. Den er gratis og fri. Vårt blad heter Gratia. Augustin sier at «Om nåden ikke er gratis, så er det ingen nåde.» Guds lov er totalt oppfylt og i alles sted. Evangeliet meddeler oss en total frifinnelse fra all straff og skyld. Gud elsker oss med en kjærlighet som overgår vår forstand i det han ofret sin eneste sønn for at vi skulle gå fri. Han frelser oss slik vi er og viser oss sin nåde. Nåden dekker oss slik at Gud betrakter oss som sine barn uten synd.

Troen alene. Denne frelsen mottar jeg ved troen alene. En tro skapt av Den Hellige Ånd i de som hører evangeliet om frelsen i Jesus Kristus. Vi hører oss frelst. Gjerninger er utelukket. Det samme med våre valg, gode forsett og bestemmelser. Når et menneske i sin fortvilelse får nåde til å ta i mot alt det Kristus har gjort, har det skjedd et under. Dette underet er «rettferdiggjørelse ved tro». Troen har Kristus Jesus som er Guds rettferdighet. Ved troen står et menneske frikjent og rettferdiggjort for den hellige Gud. Dette på tross av at det gamle menneske yter stor motstand i vårt indre. For Gud er gjerninger utelukket. Her gjelder bare Jesu liv, død og oppstandelse for oss. Med troen alene klynger jeg meg til Kristus som er mitt eneste håp til salighet. Jesus sier: *«Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg.»* Joh 14,6

Den første av de 95 tesene var: *«Når vår Herre og mester Jesus Kristus sier: "Gjør bot" osv, så vil han at de troendes hele liv skal være en bot.»* Den starter med å sitere det som er Luthers autoritet, Bibelen: *«Vend om, for himmelriket er kommet nær!»* Matt 4,17. Hele livet skal være en omvendelse. I avlatshandelen kunne en kjøpe seg fri, og når en stod med papiret kunne en vite at en eide syndenes forlatelse for en eller flere synder. Men Luther viser til at vi bekjenner våre synder og ber om hans nåde. Det skal vi gjøre daglig. Vi vender oss til Jesus Kristus i tro på at han har tilgitt oss alle våre synder og at han er vår frelser. Loven driver oss til Kristus. En daglig botskamp.

Asbjørn Hjorthaug